

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośniami	2,89 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,95 "
Na pocztę, już z odnośniami	8,47 "
Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu osądów	
— — — kwoty abonamentowej. — — —	

OGŁOSZENIA:

za 4 a ronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same licby w guldach. Tytułowania i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia — — — się nie gwarantuje. — — —
Ogłoszenia przyjmują się do godz. 9 przed poł.

Sroda: Feliksa Waleczka
Czwartek: Ofiarowanie N. M. P.

CHOJNICE, czwartek dnia 21. listopada 1929 r.

Środa wchód 7.32 zachód 15.59
Czwartek wchód 18.44 zachód 11.58

Deklaracja Głównego Zarządu Obrony Kresów Zachodnich

wobec umowy polsko-niemieckiej w dniu 31 października 1929 r.

W związku z zawartą przez Rząd Polski w dniu 31. 10. br. t. zw. umową likwidacyjną powstało w społeczeństwie polskim duże zaniepokojenie i troska o bezpieczeństwo ziem zachodnich. Ażeby opinię publiczną zorientować, z drugiej strony Rząd Rzeczypospolitej Polskiej poinformować o życzeniach społeczeństwa, postanowił Zarząd Główny Związku Obrony Kresów Zachodnich po szczegółowym i wyczerpującym zbadaniu warunków umowy opublikować następującą deklarację.

Likwidacja mienia niemieckiego na podstawie traktatu wersalskiego stanowiła od chwili powstania Związku Obrony Kresów Zachodnich jeden z najważniejszych przedmiotów naszych zainteresowań. Związek przypisuje sobie zasługę pobudzenia ówczesnych czynników rządowych w r. 1922 do praktycznego korzystania z praw likwidacyjnych przez uswiadomienie społeczeństwa jak i czynników rządowych o wielkim znaczeniu politycznym i gospodarczym likwidacji, przez spowodowanie a częściowo nawet przez samodzielne przygotowanie ustaw potrzebnych do korzystania z uprawnień likwidacyjnych, przez mobilizowanie setek reflektantów na osady i miejskie objekty likwidacyjne, przez stałą interwencję u czynników kompetentnych w kierunku kontynuowania i całkowitego wykorzystania naszych praw likwidacyjnych.

W szczególności w ciągu ostatnich minionych trzech lat Związek z okazji każdorazowego odwoływania się do społeczeństwa (akcja manifestacyjna w sprawie wystąpienia Schachta w Paryżu, w sprawie mowy prezydenta Hindenburga w Opolu, w sprawie pobicia artystów polskich w Opolu itp.) zawsze przypominał i podnosił w przedkładanych rezolucjach konieczność szybkiego i całkowitego zrealizowania praw likwidacyjnych oraz poprzez szereg interwencji zwracał szczególną uwagę kompetentnych najwyższych czynników urzędowych na sprawę powyższą.

Między innymi w roku zeszłym złożono Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej memoriał, oświetlający zagadnienie niemieckie w Polsce, w którym szczególnie silnie podkreślono konieczność całkowitego wyczerpania likwidacji. Kopję tegoż memoriału doręczono latem br. zainteresowanym Panom Ministrom obecnego gabinetu, przypominając zeszłoroczne postulaty nasze. Jeszcze przed niespełna rokiem delegacja Związku interpelowała na audjencji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych o widoki w sprawie likwidacji i otrzymała zapewnienie, że likwidacja bezwzględnie zostanie wykonana.

To też nieoczekiwane zrzeczenie się przez Rząd Polski umową z dnia 31 października br. praw likwidacyjnych dotknąć musiało w szczególności Związek Obrony Kresów Zachodnich jako organizację w sprawach tych szczególnie zainteresowaną.

Umowa ta pozbawiła bowiem Państwo nasze możliwości zlikwidowania szeregu wielkich majątków ziemskich, obejmujących obszar około 30 tys. ha oraz kilkudziesięciu obiektów miejskich. Dokończenie likwidacji tychże obiektów poprawiłoby w dużym stopniu stan posiadania ziemi tak bardzo dla społeczeństwa polskiego na kresach zachodnich niekorzystny. Przypominamy, że na Pomorzu, — gdzie jak nam wszystkim wiadomo — ludność w ogromnej większości jest polska, znajdują się w rękach niemieckich prawie 7 razy tyle ziemi wielkiej własności, co w rękach polskich, biorąc stosunek ilościowy Niemców do Polaków. W Poznańskim przedstawia się ten stosunek jak 4 do 1 na korzyść Niemców, na Śląsku zaś jak 25

do 1. Przedewszystkiem zaś umowa ta odbiera Państwu możliwość zniesienia ważnych ośrodków koncentracyjnych niemieckiego życia kulturalnego i politycznego i usunięcia niebezpieczeństwa, mogącego zagrażać Państwu pod względem militarnym.

Szczególnie dotkliwie jest znaczone uszczuplenie praw pierwokupu w odniesieniu do t. zw. osad rentowych, co powoduje pozostawienie przez Komisję Kolonizacyjną wykupioną z rąk polskich ziem w rękach niemieckich.

Nie wątpiąc, że Rząd przedstawi Sejmowi i społeczeństwu motywy, jakie skłoniły go do przyjęcia tak wielu ofiar, Związek Obrony Kresów Zachodnich zwraca się do Rządu z apelem:

1. aby umowa zawarta w dniu 31. 10. uznana została jako ściśle związana z planem Younga, aby w szczególności w razie nie przyjęcia planu Younga w Niemczech czy u nas, umowa uważana była jako nieistniejąca,

2. aby Rząd dokonał takich posunięć, któreby zabezpieczyły szeroką strefę wzdłuż granicy oraz naokoło ważnych ośrodków strategicznych i dróg komunikacyjnych przez zwartą ludność lojalną dla Państwa, albowiem jest rzeczą dla każdego Polaka jasną, że nasze granice zachodnie są nienaruszalne, zatem żadna potęga międzynarodowa nie może przeszkodzić Rządowi Polskiemu w zapewnieniu ich bezpieczeństwa i nienaruszalności z pomocą potrzebnych zarządzeń. Powyższe względy wymagają,

3. aby Rząd w żaden sposób nie rezygnował z prawa pierwokupu osad rentowych, przyczem domagać się musimy, aby prawo pierwokupu konsekwentnie i planowo w praktyce zostało wykonywane. Domagają się tego względy ogólnoludzkiej etyki, które każą naprawić i znosić krzywdzące naród polski skutki polityki germanizacyjnej rządu pruskiego na naszych ziemiach zachodnich,

4. aby Rząd w swej polityce wewnętrznej — nadewszystko w polityce naprawy ustroju rolnego — kierował się zdrowymi zasadami narodo-

wemi w stosunku do dzielnic zachodnich. Co zaś do mniejszej własności i osad winno ustawodawstwo w całym Państwie umożliwić Rządowi nadzór nad lojalnością osadników oraz grupowanie ich pod kątem widzenia bezpieczeństwa granic,

5. aby Rząd uzyskał zagwarantowanie słusznych praw mniejszości polskiej w Niemczech, która przeżywa teraz ciężkie chwile zarówno pod względem utrzymania kultury narodowej jak i pod względem ekonomicznym.

6. aby wreszcie Rząd uważał się automatycznie za postawiony na miejsce pozwanego Rządu Rzeszy Niemieckiej i znalazł środki zaspokojenia słusznych pretensyj obywateli polskich, którzy za pośrednictwem Związku Obrony Kresów Zachodnich wnieśli w swoim czasie powództwa do Miejszanego Trybunału Rozjemczego polsko-niemieckiego, w Paryżu, a który w konsekwencji planu Younga tracą możliwość wyskarżenia pretensyj tych od rządu niemieckiego.

Uwzględniając fakt, że rząd niemiecki podobne pretensje własnych obywateli do Polski dawno już zaspokoił, winien Rząd Polski w sprawie tej wydać jak najprędzej obowiązujące oświadczenie.

Jednocześnie zgłasza Związek Obrony Kresów Zachodnich ponownie w związku z toczącymi się pertraktacjami handlowymi postulat, aby traktat ten nie został okupiony żadnymi ofiarami politycznymi, a nadewszystko, aby Rząd nie dopuścił do osiedlania się Niemców na wsiach i małych miasteczkach w zachodnich województwach, wreszcie ażeby w związku z przepisami osiedleńcziemi nie zaprowadzono żadnych zmian w obowiązujących u nas rozporządzeniach Prezydenta Rzeczypospolitej o cudzoziemcach i o rynku pracy

W zwiększonych obecnej sytuacji trudnościach Związek Obrony Kresów Zachodnich realizować będzie konsekwentnie swój program, a dążenie swe o odniemczenie zachodnich ziem polski i utrwalenie łączności ich z Państwem Polskim wzmoże w zależności od potrzeb.

Poznań, dnia 15 listopada 1929 r.

Zarząd Główny Związku Obrony Kresów Zachodnich

(—) Dr. Julian Trzcicki, prezes, (—) Mieczysław Korzeniowski, dyrektor, (—) Ks. Radca Ignacy Czechowski, wiceprezes, (—) Inż. Franciszek Bakowski, (—) Dr. Roman Konkiewicz, (—) Wincenty Zenkter.

Dookoła afery magistrackiej w Gdyni

Co się zarzuca burmistrzowi Krausemu — Krause wypuszczony na wolność.

Gdynia, (AW). Aresztowany niedawno z polecenia władz prokuratorskich burmistrz Krause, został po przesłuchaniu przez sędziego śledczego zwolniony z aresztu. Oskarżony Frankowski został zatrzymany i odstawiony do więzienia sądowego. Burmistrzowi Krausemu akt oskarżenia zarzuca popieranie pewnej firmy warszawskiej przy dostawie granitu szwedzkiego na niekorzyść miasta. Inni aresztowani zostali zatrzymani w więzieniu sądowym w Wejherowie. Aresztowani są nowo przyjętymi urzędnikami przez obecny zarząd miasta i zamieszani są w sprawę dostawy cementu.

Eksplzja zbiornika benzyny

Płomień o wysokości 5 pięt. — 7 osób ofiarami wypadku.

Berlin, (AW). W Moabici wydarzyła się wczoraj w domu spółki aptekarzy niemieckich eksplozja. Wybuch nastąpił w windzie, gdzie jak się zdaje, przeniknął prąd elektryczny do zbiornika z benzyną odpowiednio nieuszczelnionego. 5 osób zostało rannych. Powstały skutkiem wybuchu pożar rozszerzył się gwałtownie, przyczem płomień sięgał 5-go piętra poprzez całą wysokość klatki od windy. 4 osoby uległy poparzeniu, a 3 osoby doznały ataku nerwowego.

Silne burze na Atlantyku

Nowy Jork, (AW). Na Oceanie Atlantycznym szaleją silne burze, zagrażające poważnie okrętom utrzymującym komunikację transatlantyczną. Na wybrzeżach amerykańskich, a w szczególności w porcie nowojorskim utrzymuje się gęsta mgła, która spowodowała, iż statki opóźniły swoje przybycie do portu o dwa dni.

Kable pocztowe Gdańsk-Warszawa

Gdańsk, (AW). Dyrekcja polskiej poczty w Gdańsku rozpoczęła prace nad budową kabli podziemnych między Gdańskiem a Warszawą. Z za kończeniem tych prac poczta polska niezależnie się zupełnie od urzędu telegraficznego poczty gdańskiej. Jak wiadomo, Polsce, przysługuje prawo, oparte na konwencji polsko-gdańskiej budowy własnych kabli telegraficznych.

Rokowania o traktat handlowy polsko-niemiecki

toczą się w przyspieszonym tempie.

Warszawa, 19. 11. Rokowania o zawarcie traktatu handlowego polsko-niemieckiego prowadzone są przez delegację w bardzo przyspieszonym tempie. Codziennie odbywają się rano i po południu posiedzenia fachowych komisji.

Duże firmy okrętowe niemieckie, w przewidywaniu zawarcia układu podjęły już starania o założenie swoich oddziałów w Polsce.

Postępowa gospodarka rolna w powiecie chojnickim

Wspaniały przebieg pokazu prac Przynależenia Rolniczego
Czytajcie, kto otrzymał nagrody i jakie były godne podziwu eksponaty

Chojnice. Dnia 16 bm. na sali hotelu pana Kalety odbył się pokaz pracy w sekcjach konkursowych Przynależenia Rolniczego P. T. R. z całego powiatu. Sekcyj, które przystąpiły eksponaty, było dziesięć.

Na pokaz przybyli między innymi jako goście pp. Starosta Dr. Rzońska, Ks. Dziekan Szulc, Inż. Piechociński, Chrzanowski ze Zbenin, Pruszek z Krojant i wielu innych. Z urzędu zaś byli obecni pp. Głowczewski prezes pow. P. T. R., dyr. Dybowski z P. T. R., inż. Świerzyński i Pow. Instr. Rolny Ścibor Marchocki.

Pokaz rozpoczął przemówieniem prezes pan Głowczewski, podkreślając wagę szkolenia młodzieży rolniczej w swym zawodzie, dla samych rolników jak i dla całego naszego kraju. Następnie przemawiał dyrektor P. T. R. z Torunia p. Dybowski, zachęcając młodzież do postępowej gospodarki i wytrwałego dążenia do podniesienia wydajności naszych pól i łąk.

P. inż. Świerzyński zdał sprawozdanie z rozwoju Przynależenia Rolniczego na Pomorzu. W roku bieżącym było na Pomorzu 114 Sekcyj z 1500 uczestników. Wyniki prac konkursistów są nadspodziewanie dobre. W powiecie chojnickim, praca ta została zapoczątkowana dopiero w roku bieżącym. Sekcyj było dziesięć, i to uprawy żyta w Borzyszkowach i Brzeźnie, uprawy owsa w Brzeźnie i Wielu, uprawy lnu w Brzeźnie, uprawy ziemniaków w Konarzynie i Brzeźnie, wreszcie hodowli trzody chlewnej i drobiu w Konarzynie.

Rezultat prac młodzieży w pow. chojnickim jest nader zadawalający i tak młodzież osiągnęła w przecięciu z 1 morgi 17,5 ctr. owsa, 15,5 ctr. żyta, 108 ctr. ziemniaków, wychowała w siedmiu miesiącach w przecięciu tuczniaki żyw. wagi 2,42 ctr.

Po zdaniu sprawozdania przez p. Świerzyńskiego przystąpiono do rozdawania nagród w postaci bonów na oryginalne zboże do siewu i przedmioty potrzebne w gospodarstwie domowym, oraz listów pochwalnych i odznak pamiątkowych. Nagrodę we wartości zł. 100 otrzymała p. Jasdrzejewska z Konarzynie wybudowania, dalej na-

grody we wartości 27 zł. otrzymali Kiedrowicz z Niepszczyłaga, Lewicki z Białej Góry, Łacki z Głisna, Spiczak Brzeziński z Brzeźna, Pruski z Brzeźna, Łacka z Brzeźna, we wartości zł. 18 — Hamerski Konarzynie, Durajewski z Wielu, Myszkówna z Brzeźna, Kiedrowiczówna z Niepszczyłaga, Tyborski z Borzyszków, Hamerski z Konarzynie. Oprócz tego nagrodzeni dostali ładny kalendarz rolniczy na rok 1930.

Po rozdaniu nagród, zabrał głos Starosta Pow. Dr. J. Rzońska, który w gorących słowach, zachęcał młodzież do dalszej pracy, nie w imię tego by otrzymać nagrody, lecz dla podniesienia wydajności swych zagonów, dla własnej korzyści i dobra Ukochanej Ojczyzny. Słowa Pana Starosty spotkały się z wielkim aplauzem u zebranych.

Następnie przystąpiono do oglądania eksponatów przywiezionych przez konkursistów. Ogólny podziw wzbudziły ziemniaki przywiezione przez Kiedrowicza z Niepszczyłaga, bowiem waga poszczególnych kłębów sięgała przeszło 2 funty. Podziwiano również wystawiony drób przez konkursistki z Konarzynie. Sztuki ślicznie rozwiniętej polskiej rasy „Zielononózek“, zwróciły na siebie uwagę.

Zebrani mieli okazję zapoznać się ze sztuczną wylęgarką, którą demonstrował p. kierownik Pom. Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego, udzielając zebrany szczegółowych wyjaśnień.

Następnie zrobiono grupowe zdjęcie uczestników pokazu. Frekwencja zwiedzających pokazy wypadła nadspodziewanie. Pokaz zwiedziło przeszło 250 osób. Pokaz z związane z tem zebranie zamknął prezes p. Głowczewski pochwaleniem Pana Boga, poczem zebrani udali się na zwiedzenie hodowli drobiu p. Wiśniewskiego, przy ul. Rzezałnej.

Całość pokazu wypadła bardzo dobrze, a podniosły duch przemówień, a szczególnie p. Starosty, pozostał na długo w pamięci zebranych. Praca podjęta w kierunku Przynależenia Rolniczego młodzieży, spotyka się z uznaniem w szerokich kołach rolników i rokować tej pracy należy jaknajlepsze wyniki.

Litwa nie chce z Polską ugody

A jednak popiera przemyt towarów z Polski do swego kraju
Bo odczuwa u siebie brak, szczególnie cukru

Wilno, (AW).

Na odcinku granicznym Rudziński patrol KOP'a zatrzymał znanego przemytnika Wiśniewskiego przy przemycaniu przez granicę na Litwę przeszło 100 kg. cukru.

Zatrzymany Wiśniewski zeznał, iż od dłuższego czasu uprawia ten proceder za zezwoleniem litewskiej straży granicznej, a nawet naczelnika

powiatu Olickiego, gdyż w ostatnich czasach coraz bardziej daje się odczuwać brak cukru na Litwie.

Według zeznań Wiśniewskiego władze graniczne oraz policja litewska tolerują przemytników a nawet im dopomagają w przemycaniu towarów z Polski.

Przed podpisaniem nowej umowy polsko-gdańskiej

Wzajemne ułatwienie granicznego obrotu towarowego

Co wolno do Gdańska wwozić i z Gdańska wywozić?

Gdańsk, (AW).

Senat zawiadomił komisję główną Volkstagu o pomyślnym wyniku rokowań z Polską w sprawie wzajemnego ułatwienia granicznego obrotu towarowego.

Według brzmienia umowy, ułatwienia polegać będą na tem, że zamiast przeprowadzanych dotychczas rewizyj, wystarczy złożenie oświadczenia o zawartości transportu, co będzie służyło do odpowiedniego opodatkowania, które będzie obowiązywało obie strony. Umowa ta jednak zastrzega sobie prawo kontroli próbnej przyczem

import spirytusu i cukru będzie w wysokości 10 proc. zwolniony od podatku.

Oprócz tego umowa przewiduje jeszcze inne ułatwienia, mianowicie każdy z podróźnych będzie miał prawo przewożenia 500 gramów czekolady i alkoholu bez jakiegokolwiek zezwolenia władz i opłaty akcyzowej.

W ten sposób uzupełniono konwencję polsko-gdańską z 1921 roku, która wszystkich punktów wyżej wymienionych nie przewiduje. Umowa jeszcze nie została podpisana.

Wybory meksykańskie miały krwawy przebieg

20 osób poniosło śmierć, 70 odniosło rany

Prezydentem Meksyku został Rubio

Londyn, (AW).

Według ostatnich doniesień z Nowego Jorku, przebieg wyborów prezydenta Meksyku był niezwykle krwawy. Ogółem w starciach poniosło śmierć 20 osób. Liczba rannych przekracza 70 osób.

Do najkrwawszych starć doszło w stolicy Meksyku. Zwolennicy kandydata na prezydenta Pascuala Ortiza Rubio dokonali napadu na propagandowe biuro wyborcze przeciwników. Doszło do długotrwałej strzelaniny, w której poniosło śmierć 6 osób.

Również na prowincji zwolennicy Rubio dokonali licznych napadów terrorystycznych na lokale wyborcze swoich przeciwników. M. in. w mieście Cecilia w pobliżu Tampico odniosło ciężkie rany 16 osób. W samym Tampico również są zabici i ranni. Według doniesień z Vera Cruz w starciu poniosło śmierć 4 osoby. Ciężko rannych jest 22 osób. Konsulat amerykański w Vera Cruz był otoczony specjalną opieką policji, która nie dopuszczała do zajść w okolicach konsulatu. Również gmach poselstwa Stanów Zjednoczonych w stolicy Meksyku był pilnie strzeżony.

Według prowizorycznych obliczeń zwycięstwo w wyborach odniósł Rubio.

Kronika radjowa

Samochód przejechał grupę dzieci.

Berlin. Z Erlangen donoszą, iż wczoraj wieczorem nieoświetlony samochód najechał na grupę dzieci z miejscowego zakładu wychowawczego, które w zwartym szyku udawały się do teatru. Samochód poranił ciężko 13 dzieci. Kiloro dzieci jest śmiertelnie rannych.

Lecznictwo w Kasach Chorych będzie usprawnione.

Warszawa. Z inicjatywy p. ministra pracy i opieki społecznej płk. Prystora Naczelna Izba Lekarska zwołuje na 24 i 25 bm. wielką konferencję lekarzy w sprawie usprawnienia leczenia w Kasach Chorych.

Prezydent Ameryki odwiedzi Anglię.

Londyn. Jak słychać prezydent Hoover zamierza wyjechać na wiosnę do Londynu, celem rewizytowania Mac Donalda.

Śmierć amerykańskiego ministra wojny.

Waszyngton. Minister wojny Stanów Zjednoczonych James Godd zmarł nagle.

Finlandja nie reaguje na komunistyczne burzenie.

Helsingfors. Zabiegi komunistów, mające na celu wywołanie w Finlandji ogólnego jednodniowego strajku nie powiodły się. Jedynie w kilku mniejszych ośrodkach przemysłowych, w ciągu paru godzin, trwał strajk.

Literacka nagroda miasta Poznania.

Poznań. W dniu wczorajszym komisja pod przewodnictwem prezydenta miasta Ratajskiego postanowiła przyznać nagrodę literacką m. Poznania wysokości 10.000 zł. literatowi Józefowi Weissenhoffowi.

Katastrofa autobusowa pod Poznaniem.

Poznań. Autobus zdążający ze Steszewa do Poznania wpadł na drzewo ulegając doszczętnemu rozbiciu. 10 osób odniosło cięższe rany.

Pożar szybu naftowego.

Lwów. „Wiek Nowy“ donosi z Drohobycza, iż wybuchł tam pożar w szybie naftowym „Jutrzenka“ w Tustanowicach, własności niejakiego Krämera. Szyb naftowy, spłonął doszczętnie, wysokość szkód niestwierdzona.

Kłopoty Anglików w ich kolonjach.

Londyn. Z Durbanu (Unja Płd. Afryki) donoszą, iż dokonano tam wśród tubylców masowych aresztowań. Ogółem policja aresztowała 700 tubylców, podejrzanych o organizowanie wielkiego spisku.

Termin 2-giej konferencji haskiej.

Paryż. Pertinax w „Echo de Paris“ stwierdza, iż termin zwołania drugiej konferencji haskiej ma być wyznaczony na dzień 3 stycznia.

Zakopane ma wygląd zimowy.

Zakopane. Zakopane przybrało wygląd zimowy. Śnieg utrzymuje się zarówno na ulicach jak i okolicznych wzgórzach. Na stokach Gubałówki ukazali się pierwsi narciarze.

Ukraińscy gimnazjaliści podpalaczami.

Lwów. W dniu wczorajszym odstawiono do więzienia we Lwowie 2 uczniów gimnazjalnych, ukraińców, którzy podejrzani są o zbrodnię podpalenia folwarku oraz stogów siana we wsiach podlwowskich: Grzędza i Dublany.

Bandyci ostrzeliwują autobus.

Wilno. Wczoraj w pobliżu Wilna na odcinku Ejszyszki — Wilno, nieznanymi dotychczas sprawcy ostrzeliwali ogniem rewolwerowym autobus. Nikt na szczęście nie został ranny.

Katastrofa podczas wyścigu motocyklistów.

Londyn. Na zawodach motocyklowych w Buenos Aires nastąpiła na torze katastrofa, która pociągnęła za sobą śmierć dwu osób, 4 osoby są ciężko ranne. Jednym z zabitych jest znany rekorzysta w jeździe na motocyklach, Viganotti.

Zaginiony samolot.

Nowy Jrk. Jak donoszą z Nome na Alasce, eskimosi znaleźli szczątki zdruzgotanego samolotu, który jak się okazuje, należał do zaginionego przed 8 dniami lotnika Karola Bena Eilsona. Przy puszczają, iż Eilson oraz jego mechanik Borland zbłądzili i ponieśli śmierć wskutek braku żywności i mrozu.

Nasz bilans handlowy nadal aktywny.

Warszawa. Zestawienia Urzędu Statystycznego stwierdzają, że w październiku br. wartość importu wynosi 257 milionów 247 tysięcy zł., a wartość eksportu 259.427.000 złotych. — Saldo dodatnie naszego bilansu handlowego wynosi zatem za miesiąc październik — 2.180.000 złotych.

W obawie przed śnieżycami.

Warszawa. Ministerstwo Komunikacji wobec doświadczeń zeszłorocznych ze śnieżycami zakupiło 10 nowych pługów w Szwecji, a między niemi jeden wirowy o olbrzymiej sile. W ten sposób będzie w Polsce 80 pługów do oczyszczania torów.

Arcybiskup Paryża.

Rzym. Ks. Verdier został mianowany arcybiskupem Paryża.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 20. listopada 1929 r.

Chojnice

Przyjazd Teatru Wielkopolskiego.

W najbliższych dniach przyjeżdża do naszego miasta chlubnie zapisany Teatr Wielkopolski i Macierzy Szkolnej w Gdańsku by dalej zaznajamiać P. T. Publiczność z arcydzielniami rodzimej literatury. Otwarcie sezonu nastąpiło w Gostyniu, gdzie poprzedzone zostało uroczystą Mszą św. przed obrazem Cudownej Matki Boskiej Gostynińskiej o błogosławieństwo w zamierzeniach i sprośnieniu zadaniom powziętych przez Teatr Wielkopolski.

Dyrekcji Teatru udało się pozyskać artystkę scen krakowskich i katowickich p. Zdenkę Topolską, znaną nam już z występów p. Amalję Szymańską, E. Brodwcę, M. Bzowską i H. Małaszyńską. Z mężczyzną wymienić należy przede wszystkim dyr. Brzeskiego, p. Leona Frankowskiego znanego amanta scen warszawskich Karola Zbyszowskiego, Fr. Palańskiego, St. Siemieckiego, L. Józefowicza, J. Stelczyka, T. Konradta oraz kilka młodszych sił.

Obecnie Teatr Wielkopolski przygotowuje dramat historyczny wielkiego wieszczki St. Wyspiańskiego „Bolesław Śmiały”.

Dla wyjaśnienia i orientacji P. T. Publiczności zaznaczyć należy, że Teatr „Miniatury” pod kierownictwem artystycznym p. Heleny Palczewskiej bylej sekretarki Teatru Wielkopolskiego nie ma nic wspólnego z Teatrem Wielkopolskim.

Radosna nowina.

Nasze czytelniczki powitają radośnie wiadomość, iż Maggiego kostki buljoniowe przy niezmiętej wyborowej jakości kosztują tylko 12 groszy za sztukę. Pomieważ Maggiego kostki buljoniowe przy dogodnym swem użyciu umożliwiają zaoszczędzenia czasu, pracy oraz opalu, przeto winne one napewno coraz więcej zaskarbić sobie uznanie szanownych gospodyń.

Rewizja kart inwalidowych.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że od 26 listopada br. począwszy odbędzie się na terenie miasta Chojnic rewizja kart inwalidowych. Wzywa się zarazem zainteresowanych by karty swe mieli w należyty porządku.

Nierozegrana „mistrza” Chojnic w piłce nożnej.

Mało występujący w tym sezonie KS. „Gryf” rozegrał w ostatnią niedzielę bodajże najpiękny mecz w tym roku. Należy bowiem wziąć pod uwagę że przeciwnikiem jego był mistrz Chojnic Zakładowy Klub Sportowy.

Przypatrzmy się nieco zbliska grze samej. Wychowankowie pięknymi pociągami atakują bramkę przeciwnika. Trafiają jednakże na silny opór twardych obrońców. Poraz pierwszy znalazła się piłka w bramce czarnych w 10 minucie. W 15 minut później wyrównuje dla „Gryfu” Lubiński. Prowadzenie uzyskują wychowankowie w kilka minut później. W drugiej połowie wydają z siebie maksimum wysiłku ażeby wyrównać. Uda się to w 15 minucie drugiej połowy Deje, i który, wykorzystuje niefortunny wybieg bramk. ZKS. i pakuje piłkę do próżnej bramy. Kiedy do tej pory gra odbywała się w ramach dozwolonych, to teraz wychowankowie inicjują nieubłagane polowanie na kości przeciwników. Przeciwnik nie pozostaje im wiele dłużnym, odpłacając „myśliwym” w 50 procent. Nie wiadomo już po raz który obserwujemy taki objaw: dopóki uśmiecha się wychowanek zakładu nadzieja wygranej grają po dżentelmeńsku, kiedy jednakże nad ich głowami wisi zmora przegranej... o biada! Trzeba tu znaleźć jakiś radykalny środek zaradczy. Albo nie grać z takim zespołem jaki przedstawia jedenastka ZKS. albo też wymagać od niego gry zupełnie fair.

I śmiemy twierdzić, że gdyby nie brutalna gra niedziel na wychowanków, byłby mistrz Chojnic zeszedł pokonany z boiska. Wynik nierozstrzygnięty 2 : 2 świadczy o spadku formy „mistrzowskiej drużyny”.

Z odbytego zebrania Tow. Hodowców Drobiu i Gołębi Pocztowych.

Na ostatnim posiedzeniu Hodowców Drobiu i Gołębi Pocztowych, omawiano bliską Wystawę Drobiu w Chojnicach. Wystawa odbędzie się w dniach od 14 — 16 grudnia br. w sali hotelu Engla i będzie czwartą z rzędu Wystawą, urządzoną przez miejscowe Towarzystwo Hodowców Drobiu.

Protokolat spoczywa w rękach prezydenta Izby Rolniczej w Toruniu. Komitet Wystawowy składa się z następujących panów: Fr. Steinhilber, E. Pettke, Fr. Sauter, Robert Six, K. i F. Bethke, W. Heyn, J. Rhode, Michałowski, E. Riedel, K. Beyer oraz Instruktor Rolny p. Scibor Marchocki. Uchwalono o wydrukować katalog pamiątkowy w którym Komitet Wystawowy będzie widniał. Jako sekcjiów naznaczono delegatów Izby Rolniczej oraz Ministerstwa Rolnictwa.

Otwarcie nastąpi w dniu 14 grudnia przez prezydenta Izby Rolniczej, poczem odbędzie się wspólne śniadanie. Wstęp na Wystawę kosztować będzie od osoby 50 groszy, dla szkół 10 groszy.

Lampka siatkowa ekranowana, zewnętrznie powleczone metalowo.

Ogólnie jest wiadomem, że skonstruowanie odbiornika z lampką siatkową ekranowaną, o maksymalnej wydajności jest bardzo trudne. Większą część z dotychczas znanych połączeń jest o tyle kompromisem, że przez zmniejszenie wysokiego wzmocnienia osiągnięto zaledwie równomierną pracę. Dlatego też odbiorniki z lampką siatkową ekranowaną pozostają po większej części w tyle za innymi odbiornikami, czego niema przy prawdziwie odpowiedniej konstrukcji.

Dlatego interesującym jest fakt że firma Telefunken obecnie posiada odbiornik z lampką siatkową ekranowaną, — aparat Telefunken 40, który unika dotychczasowych błędów, a w działaniu przewyższa wszelkie podobne mu konstrukcje. Na podstawie gruntownego badania stwierdzono, że dokładne powleczenie metalowe lampki siatkowej ekranowanej przyczynia się znacznie do wysokiej jej wydajności. Powleczenie metalowe z szczerze przylegającym cyfryndrem jest w konstrukcji trudne i dość kosztowne, wobec czego wybrano zewnętrznie powleczenie metalowe u góry lampki. Lampka siatkowa ekranowana Telefunken (RES 044 — dla baterii — RENS 1204 — dla prądu zmiennego) osiąga wskutek nadzwyczajnej wewnętrznej konstrukcji i przez powleczenie metalowe, tak minimalną wewnętrzną pojemność jakiej inne konstrukcje nie są w stanie wydobyc.

Zewnętrzne powleczenie metalowe jest konstrukcyjnie połączone z połączeniem katodowym tej lampki, wobec czego osobne połączenie jest już zbędne.

Kronika policyjna.

Polícia poszukuje za różne włamania i kradzieże 38-letniego Bronisława Pradzkiego, bez stałego miejsca zamieszkania którego w razie poławienia się, należy oddać w ręce policji. Również poszukuje się 18-letniego Piotra Szandrowskiego, zawodowego przestępcę, który dnia 8 listopada zbiegł z pociągu w chwili transportowania go do więzienia we Wronkach.

Sprawozdanie z wieczornicy Tow. Pań św. Wincentego a Paulo.

Bilans z wieczornicy urządzonej dnia 10 listopada staraniem Towarzystwa Pań św. Wincentego a Paulo, przedstawia się następująco:

Dochód z wenty 1969,77 zł. i 968,60 zł. z kwesty domowej Ogólna suma dochodu wynosi zatem 2938,37 zł. Rozchodu tytułem wenty było 312,97 zł. Saldo wynosi 2625,40 zł. Zarząd.

Kino „Nowości”.

Dzisiaj po raz ostatni wyświetlany będzie film pt. „Dziuska”. Film ten cieszy się w Chojnicach wielkim powodzeniem. Prócz tego ukaże się na ekranie humoreska pt. „Niefortunny zwycięzca.”

Powiat

Pomorski Związek Osadników Rolnych na pow. Chojnice.

Zwołuje się wszystkich osadników Okręgu Wyborczego Nowacerkiew a to miejscowości: Gokowice, Silno, Sternowo, Lotyń, Kłodawa, Powalki, Grunberg, Krojanty, Pawłowo i Pawłówko na zebranie w sobotę dnia 23 listopada o godz. 1 po poł. w lokalu pana Jażdżewskiego w Chojnicach celem omówienia sprawy dot. wyborów do Sejmiku Powiatowego i ewen. wyboru kandydatów. Zarząd.

Z POMORZA

Przed wyborami do Sejmiku.

Gruczno, pow. świecki. Okręg wyborczy Gruczno no wybiera 4 członków Sejmiku Powiatowego. Do tegoż okręgu należą gminy: Gruczno, Kosowo, Chrystkowo, Niedźwiedź, Dworzysko, Topólno, Zbrachlin, Cieleśzyn, Cieleśzynek, Rudki, Grabówko, Trępel, Topoleńki, Kozielce, Zawada, Pruszcz, Wałdowo, Luszczkowo, oraz obszary dworskie: Grabowo, Niewieścina, Luszczkowo, Parlin. W skład komisji wyborczej tegoż okręgu wchodzi: p. Karol Tuleja z Chrystkowa jako przewodniczący, pp. Roman Adameczyk z Kosowa, Władysław Draheim z Rudki, Stanisław Balewski z Pruszcza, Julian Żółtowski z Grabówka — jako członkowie.

Komisaryczny sołtys.

Lubodziez, pow. świecki. Za zgodą Wydziału Powiatowego mianował p. starosta powiatowy jako komisarycznego sołtysa gminy Lubodziez p. Józefa Neymanna z Lubodzieża.

Kradzież broni.

Słepiska, pow. świecki. Pewnej nocy wtargnęli nieproszeni goście do mieszkania p. Hartwiga i skradli mu 2 dubeltówki, 1 zegarek, branting i inne przedmioty. Śledztwo za sprawcami w toku.

Najwyższy czas zamówić u listowego

„Dziennik Pomorski” na miesiąc GRUDZIEŃ

Zmarł na jarmarku.

Topólno, pow. świecki. Obywatel tutejszej gminy Antoni Sikorski, udał się do Świecia na jarmark nie przeczuwając na pewno, że to jego ostatnia wędrówka na świecie. W Świeciu doznał on nagle krwotoku, wskutek czego niebawem zmarł. N. o. w. p.

Sprzedż drzewa.

Osie, pow. świecki. Państwowe nadleśnictwo Osie sprzedaje w dniu 27 bm., w środę, w lokalu p. Smei, drogą licytacji, drzewo użytkowe i opałowe ze wszystkich leśnictw.

Z życia „Sokoła”.

Przechowo, pow. świecki. Ubiegłej niedzieli urządził miejsc. „Sokół” na sali p. Figalskiego przedstawienie amatorskie. Dobrze zgrany zespół amatorski odegrał ku ogromnemu zadowoleniu widzów komedję w 4 aktach pt. „Robert i Bertrand”.

Druga stacja benzynowa.

Świecie nad Wisłą. Firma Standart - Nobel w Polsce urządziła na ulicy Dworcowej u p. Galanta drugą stację benzynową w Świeciu — by móc zadośćuczynić wszelkim wymaganiom właścicieli samochodów. Zarazem posiada p. G. zastępcio olei do samochodów.

Srebrne gody małżeńskie.

Świecie nad Wisłą. Ostatnio obchodził p. Jan Paćwiardowski — pielęgnarz przy tutejszym Zakładzie Psychiatrycznym — wraz z swą małżonką srebrne gody zgodnego pożycia małżeńskiego. Jubilatowi „Szczęść Boże”.

Nominacja.

Mątały, pow. świecki. Pan Wojewoda Pomorski zamianował dotychczasowego zastępcę wójta p. Kazimierza Dybałę z Mątał stałym wójtem, a p. Jana Hoffmanna z Mątał stałym zastępcą wójta obwodu Mątały.

Jeszcze jeden punkt

zasługuj na uwagę: Vitello nadaje się doskonale do smarowania chleba dzięki swemu smakowi, strawności i tanioci. Dlatego kupujcie

dla każdego gospodarstwa

Giełda bydłca

Poznań, dnia 12. XI. 1929.

A. Woły:	Bydło:
a pełnomięsne wytuczzone woły, najwyżej wartości rzeźnej, niezapręgane	148—156
b) pełnomięsne wytuczzone woły od 2 — 3 lat	138—144
B. Stadniki:	
a) pełnomięsne, wyrosłe, najwyższej wartości rzeźnej	148—156
b) pełno mięsne młodsze	138—144
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione stare	120—126
C. Jałowki i krowy:	
a) pełnomięsiste, wytuczzone jałowki, najwyżej wartości rzeźnej	150—160
b) pełnomięsne, wytuczzone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7	134—140
c) starsze wytuczzone krowy i mniej dobie młodsze krowy i jałowki	116—120
d) miernie odżywione krowy i jałowki	80—100
e) liche odżywione krowy i jałowki	000—000
Owce:	
a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne	136—140
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżywione młode owcy	120—132
c) miernie odżywione skopy i owce	—
Cielęta:	
b) najprzedniejsze cielęta tuczne	210—220
c) średnio tuczne cielęta i napředniejsze ssaki	190—200
d) mniej tuczne cielęta i dobre ssaki	170—180
e) liche ssaki	140—150
Swinie:	
a) tuczne ponad 150 kg. żywej wagi	—
b) pełnomięsne od 120 do 150 kg. żywej wagi	262—270
c) pełnomięsne od 100 do 120 kg. żywej wagi	250—258
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	238—246
e) mięsne swinie ponad 80 kg.	224—232
f) maciory i próżne kastraty	224—232

RUCH w TOWARZYSTWACH

ZUK. Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek dnia 22 listopada o godzinie 19-tej w lokalu pana Jażdżewskiego Z powodu bardzo ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne. Zarząd.

Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Powszechnych. Zebranie miesięczne odbędzie się w środę, dnia 20 bm. o godzinie 15-tej w Bibliotece Nauczycielskiej. O liczny udział członków prosi Zarząd.

Klub Tennisowy. Lekcje ping - pongowe odbywają się jak zwykle we wtorek i czwartek, w lokalu p. Penckiego o godzinie 8 wieczorem.

Kółko Rolnicze Chojnice. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę dnia 24 listopada o godzinie 12-tej w lokalu pana Jażdżewskiego. Na porządku dziennym m. in. założenie Koła Gospodyń Wiejskich i Sekcji Przewspobienia Rolniczego. Ze względu na ważność spraw uprasza się o liczny udział członków jak i gości a szc gólnie pań i młodzieży rolniczej. Zarząd.

Uchwała.

W sprawie układu zapobiegawczego kupca Ignacego Borzyszkowskiego z Chojnic, wskutek wniosku dłużnika z dnia 2. listopada 1929 r., który wpłynął do Sądu 4. listopada 1929 r., zarządza się otwarcie postępowania układowego.

Chojnice, dnia 18. listopada 1929 r.

Sąd Grodzki.

Epedycja samochodami i transport mebli

Polecam mój samochód ciężarowy do transportów każdego rodzaju.

B. Borkenhagen

u. Dworcowa 7.

Tel. 6.

Tel. 6.

Na nadchodzące wieczory zimowe!

Książki religijne, powieściowe itd.

Dokąd idziesz Panie?
O chatę
Obrazy Słazaków
Władysław Herman i jego dwór
Genowefa
Bolesław czyli dalsze losy Genowefy

Domicjan
Szwedzi w Łędzinach
Dzieje narodu Polskiego
Serce za serce (Wykład miłości Boga)

Wyklęty
Na tropie zbrodniarzy
Zywcem pogrzebana
Od wsi do wsi
Kłusownik
Pan Twardowski
Chrześcijańska pomoc chorym
Najśw. Marja Panna d. Rady
Idźcie do Józefa
Cudowne praskie dziewczątka

Tajemnica spowiedzi
Droga do szczęścia
Kapłan w dziejach świata
Podstawowe wiadomości o piśmie św.

W co mamy wierzyć
Bogu utajonemu
Gawędy misjonarza
O kościołach w Meksyku
Fabiola

Wstęp ogólny do pisma św.
O dobrem wychowaniu dzieci
Chleb żywota
O naśladowaniu Jezusa Chryst.
Nowenny do Matki Boskiej, św. Tereski, św. Antoniego itd.

Wielki wybór książek powieściowych, naukowych, teatralnych i dla dzieci

Dzieła Mickiewicza, Słowackiego, Reymonta, i t. d.

Księgarnia „Dziennika Pomorskiego“.

Meble! Meble!

Wielki wybór!
kompletne umeblowania
jak i pojedyncze meble.

Trumny

i wybicia do trumien.

Fr. Kiedrowski, Chojnice

(Pom.) Człuchowska 6-8

Najstarszy magazyn w mieście.

Własne warsztaty stolarskie i taplersk.

Zgubiono

na jarmarku w Chojnicach w dniu 14. bm. książeczkę ewidencyjną konia Serja A-N 668564, wystawioną na nawiśko Walent. Tociński Ogorzeliny. 2599

510 kwadratowych metrów

ziemi

zaraz do sprzedania. Zgł. przyjmuje
St Jasnoch
ul. Dworcowa 60.

Wykwintne manicure 1 zł.

Dworcowa 72. Krakowska.

Przetarg przymusowy

We czwartek, dnia 21. bm. o godz. 10-tej sprzedam w Lichnowach najwięcej dającym za gotówkę:

- 1 kanapę
- 2 fotele

Zbiórka licytantów w moim biurze przy ul. Strzeleckiej 38. o godz. 9-tej.
Szeleziński
Kom. przy Sądzie Grodzkim Chojnice. 2601

Przetarg przymusowy

We czwartek, dnia 21. bm. o godz. 13-tej sprzedam w Cołdankach najwięcej dającym za gotówkę:

- 6 tuczników

Zbiórka licytantów o godz. 13-tej w moim biurze przy ul. Strzeleckiej 38.
Szeleziński
Kom. sąd. Chojnice 2600

Przetarg przymusowy

W piątek 22. bm. o godz. 11.30 przed poł. sprzedam w Brusach w lokalu licytacyjnym pana Marcela Cisewskiego:

- 1 radioaparat 3 lampowy z przynależnościami.
- 1 nowa dębowa szafa do ubrań
- 1 bryczkę
- 1 obraz
- 1 p. firan.

Winkowski
Kom. sąd. Chojnice. 2603

Przetarg przymusowy

Dnia 22. bm. o godz. 8-mej rano w Kosobudach w oberży P. Trzebiatowskiego

- 2 sztuki dobrego materiału na ubranie z podszewką.

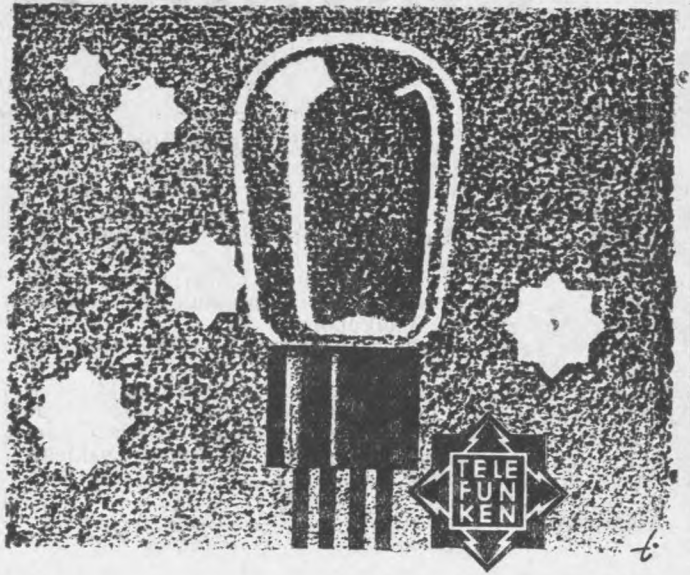
Winkowski
Kom. sądowy. 2604

Przetarg przymusowy

Dnia 22. b. m. o godz. 13.30 w Żabnie

- 1 żelazna szafa.

Winkowski
Kom. sąd. Chojnice 2605

GWIAZDA-TELEFUNKEN

PRAWDZIWY ZNAK

GATUNKOWY

TELEFUNKEN

DLA KAŻDEGO CELU STOSOWNE RURY!

Prosimy żądać w swym składzie sprzętów radiowych **tablice porównawcze lampek Telefunken.** W każdym interesie radiowym znajdzie Pan **tabele zbiorowe lampek,** z których może Pan wybrać odpowiednie lampki Telefunken dla wszystkich nowoczesnych aparatów radiowych.

Walter Heyn

mistrz malarski
CHOJNICE, pl. Jagielloński 6

wykonuje wszelkie prace malarskie — jak i malowanie powozów.
Wielki wybór

tapet bord i listew

od 85 groszy

od zwyczajnego do wykwintnego gatunku.

Prima

węgiel

do prasowania
funi 20 groszy
prima smary na osie,
„ smary na skóry,
„ oleje maszynowe
tran itd.

Mercur
daw. Maschitzki
Chojnice.

Podje muje się
wywożenia śmieci

oraz wszelkich innych prac.
Furmaństwo
Franciszek Wardyn,
Pietruszkowa 30.

Dobre poljerki

mogą się zgłosić. 2642

„Alpinus“

f-bryka ramek
Dworcowa 31.

Służąca

lat 17 w wioski poszukuje posady. Zgłoszenia: 2598
Zientarsk.,
Strzelecka 2.

Młode małżeństwo poszukuje zaraz

mieszkania

2 pokojowego wzgl. 1 pokj. z kuchnią. Zgłoszenia do eksp. Dzień Pom. 2596

Drzewka

Owocowe

w dobrych gatunkach poleca

K. Błaszczak
szosa Gdańska 16.

Odstąpię

ubikację

w centrum miasta, nadająca się na każde przedsiębiorstwo lub warsztat.
Adres wskaże eksp. Dzień Pomorskiego.

Ogłaszajcie w Dzień Pomorskim.

Na bale i wieczorki.

Dla pani:

Kwiaty balowe, szale jedwabne, torebki, rękawiczki, szlupery, kombinacje, pończochy.

Ludwik Rasch

Dla pana:

Koszule dzienne, krawaty „Elra“ rękawiczki, skarpetki, szelki, bielizna, spodnie, szale portfele — portmonetki.